

**VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA,  
MARIBOR**

**DIPLOMSKO DELO**

**FINANČNI VIDIK STARŠEVSTVA Z  
VIDIKA PREJEMKOV STARŠEV PRI  
RAZLIČNIH STATUSIH**

Kandidatka: Anja Kašman  
Študentka izrednega študija  
Številka indeksa: 11190122750  
Program: Računovodja  
Mentorica: mag. Mirjana Ivanuša Bezjak

Maribor, november 2011

## **IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA**

Podpisana Anja Kašman, št. indeksa 11190122750, sem avtorica diplomskega dela z naslovom FINANČNI VIDIK STARŠEVSTVA Z VIDIKA PREJEMKOV STARŠEV PRI RAZLIČNIH STATUSIH, ki sem jo napisala pod mentorstvom mag. Mirjane Ivanuša Bezjak.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo diplomsko delo izključno rezultat mojega dela;
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne šole Academia;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del oz. misli, kot moje – lastne kaznivo po Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah; UL. št. 16/2007; (- v nadaljevanju ZASP), prekršek pa podleže tudi ukrepom VSŠ Academia, skladno z njenimi pravili;
- skladno z 32. členom ZASP dovoljujem VSŠ Academia objavo diplomskega dela na spletnem portalu šole.

Maribor, november 2011

Podpis študentke:

## **ZAHVALA**

Iskreno se zahvaljujem mentorici; mag. Mirjani Ivanuša Bezjak, da me je usmerjala in mi nudila pomoč pri izdelavi diplomskega dela.

Zahvala gospe Jasmini Vajda Vrhunec za lektoriranje diplomskega dela.

Zahvaljujem se tudi svoji družini, še posebej mami in očetu, ki sta mi omogočila študij in mi z vso ljubeznijo ter potrpljenjem stala ob strani v vseh lepih in slabih trenutkih. Hvala tudi možu in hčerki; za vso moralno ter ostalo pomoč pri študiju in izdelavi diplomskega dela.

## POVZETEK

Temo diplomskega dela sem izbrala na podlagi lastnih izkušenj. S pridobljenimi informacijami sem poskušala prikazati razliko med denarnimi prejemki glede na delovni status matere.

Diplomsko delo sestavljata teoretični in empirični del. V teoretičnem delu sem navedla najpomembnejše zakone, ki so ključni pri uveljavljanju pravic do denarnih prejemkov glede na delovni status. V empiričnem delu sem analizirala pridobljene finančne podatke in skozi rezultate potrdila ali ovrgla določene predpostavke.

**Ključne besede:** starševske pravice, Zakon o delovnih razmerjih, Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, Zakon o varnosti in zdravju pri delu, Zakon o enakih možnostih žensk in moških, Zakon o visokem šolstvu, Zakon o vrtcih, Zakon o štipendiranju, starševski dopust in družinski prejemki.

## **ABSTRACT**

### **FINANCIAL ASPECT OF PARENTHOOD IN TERMS OF PARENTS' INCOMES AND THEIR DIFFERENT SOCIAL STATUS**

The topic of my diploma paper is based on my personal experiences. With all information that I could get, I was trying to present the difference between my mother's financial incomes and her social status.

My diploma paper consists of a theoretical and an empirical part. In the theoretical part I have listed all the important key laws, which assert one's rights for the financial incomes regarding one's social status. In the empirical part I have analyzed all acquired financial information and with the results I got, I have been able to confirm or disprove some of my presumptions.

**Keywords:** Parents rights, Law of work relations, Law of parents protection and family incomes, Law of medical health and medical insurance, Law of security and health at work, Law of the same possibilities for man and woman, Law of high education, Law of kindergarten, Law of scholarship, parents leave and family incomes.

# KAZALO

|          |                                                                       |           |
|----------|-----------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>1</b> | <b>UVOD .....</b>                                                     | <b>9</b>  |
| 1.1      | OPREDELITEV OBRAVNAVANE ZADEVE .....                                  | 9         |
| 1.2      | NAMEN, CILJI IN OSNOVNE TRDITVE .....                                 | 9         |
| 1.3      | PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE RAZISKOVANJA.....                            | 10        |
| 1.4      | PREDVIDENE METODE RAZISKOVANJA .....                                  | 10        |
| <b>2</b> | <b>STARŠEVSKÉ PRAVICE ZA RAZLIČNE DELOVNE STATUSE.....</b>            | <b>11</b> |
| 2.1      | REDNO ZAPOSLENE OSEBE .....                                           | 11        |
| 2.2      | OSEBE S STATUSOM ŠTUDENTA.....                                        | 14        |
| 2.3      | BREZPOSELNE OSEBE .....                                               | 15        |
| <b>3</b> | <b>ZAKONSKE PODLAGE ZA MATERE Z RAZLIČNIMI DELOVNIMI STATUSI</b>      |           |
|          | <b>17</b>                                                             |           |
| 3.1      | ZAKONI.....                                                           | 17        |
| 3.1.1    | <i>Zakon o delovnih razmerjih.....</i>                                | <i>17</i> |
| 3.1.2    | <i>Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih .....</i>      | <i>19</i> |
| 3.1.3    | <i>Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju .....</i> | <i>21</i> |
| 3.1.4    | <i>Zakon o varnosti in zdravju pri delu .....</i>                     | <i>21</i> |
| 3.1.5    | <i>Zakon o enakih možnostih žensk in moških .....</i>                 | <i>22</i> |
| 3.1.6    | <i>Zakon o visokem šolstvu .....</i>                                  | <i>23</i> |
| 3.1.7    | <i>Zakon o vrtcih.....</i>                                            | <i>23</i> |
| 3.1.8    | <i>Zakon o štipendiranju.....</i>                                     | <i>23</i> |
| <b>4</b> | <b>VRSTE STARŠEVskega DOPUSTA ZA OSEBE V DELOVNEM RAZMERJU</b>        |           |
|          | <b>26</b>                                                             |           |
| 4.1      | PORODNIŠKI DOPUST .....                                               | 26        |
| 4.2      | OČETOVSKI DOPUST.....                                                 | 26        |
| 4.3      | DOPUST ZA NEGO IN VARSTVO OTROKA.....                                 | 27        |
| 4.4      | POSVOJITELJSKI DOPUST .....                                           | 27        |
| 4.5      | STARŠEVSKO NADOMESTILO.....                                           | 28        |

|           |                                                                           |           |
|-----------|---------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>5</b>  | <b>VRSTE DRUŽINSKIH PREJEMKOV IZ STRANI CENTRA ZA SOCIALNO DELO.....</b>  | <b>30</b> |
| 5.1       | STARŠEVSKI DODATEK .....                                                  | 30        |
| 5.2       | POMOČ OB ROJSTVU OTROKA.....                                              | 30        |
| 5.2.1     | <i>Vrste zavitkov.....</i>                                                | <i>31</i> |
| 5.3       | OTROŠKI DODATEK.....                                                      | 33        |
| 5.4       | DODATEK ZA VELIKO DRUŽINO.....                                            | 35        |
| 5.5       | DODATEK ZA NEGO OTROKA.....                                               | 36        |
| 5.6       | DELNO PLAČILO ZA IZGUBLJENI DOHODEK .....                                 | 36        |
| <b>6</b>  | <b>PREJEMKI ZA RAZLIČNE DELOVNE STATUSE .....</b>                         | <b>38</b> |
| 6.1       | PREJEMKI REDNO ZAPOSLENE OSEBE .....                                      | 38        |
| 6.2       | PREJEMKI OSEBE S STATUSOM ŠTUDENTA .....                                  | 38        |
| 6.3       | PREJEMKI BREZPOSELNE OSEBE .....                                          | 39        |
| <b>7</b>  | <b>PRIMERJAVA RAZLIČNIH PREJEMKOV ZA RAZLIČNE DELOVNE STATUSE .....</b>   | <b>40</b> |
| 7.1       | IZRAČUNI REDNO ZAPOSLENE MATERE .....                                     | 40        |
| 7.2       | IZRAČUNI MATERE S STATUSOM ŠTUDENTA .....                                 | 40        |
| 7.3       | IZRAČUNI BREZPOSELNE MATERE .....                                         | 41        |
| <b>8</b>  | <b>ZAKLJUČEK .....</b>                                                    | <b>43</b> |
| <b>9</b>  | <b>UPORABLJENA LITERATURA IN VIRI .....</b>                               | <b>45</b> |
| 9.1       | LITERATURA.....                                                           | 45        |
| 9.2       | VIRI.....                                                                 | 45        |
| <b>10</b> | <b>PRILOGA .....</b>                                                      | <b>47</b> |
| 10.1      | OBRAČUNSKI LIST ZA PORODNIŠKI DOPUST IZ STRANI PODJETJA.....              | 47        |
| 10.2      | OBRAČUNSKI LIST ZA PORODNIŠKI DOPUST IZ STRANI CENTRA ZA SOCIALNO DELO .. | 48        |

# KAZALO TABEL

|                                                                                                                                                                                                                                    |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| TABELA 1: DEJAVNIKI TVEGANJA IN NJIHOVI VIRI, KATERIM NOSEČE ALI DOJEČE DELAVKE NE<br>SMEJO BITI IZPOSTAVLJENE .....                                                                                                               | 12 |
| TABELA 2: DEJAVNIKI TVEGANJA IN NJIHOVI VIRI, KATERIM DOJEČE MATERE IN ŽENSKE, KI SO<br>PRED KRATKIM RODILE, NE SMEJO BITI IZPOSTAVLJENE .....                                                                                     | 12 |
| TABELA 3: DEJAVNIKI TVEGANJA IN NJIHOVI VIRI, KATERIM NOSEČA DELAVKA, KI JE PRED<br>KRATKIM RODILA, IN DOJEČA MATI NE SMETA BITI IZPOSTAVLJENI, ČE IZ OCENE TVEGANJA<br>IZHAJA TVEGANJE ZA ZDRAVJE DELAVKE IN ZDRAVJE OTROKA ..... | 14 |
| TABELA 4: VIŠINE OTROŠKEGA DODATKA (OD), KI VELJAJO OD 1. JULIJA 2011 .....                                                                                                                                                        | 35 |
| TABELA 5: PRIMERI VIŠINE PREJEMKOV ZA RAZLIČNE DELOVNE STATUSE, KATERE PREJMEJO<br>MATERE PO ROJSTVU PRVEGA OTROKA .....                                                                                                           | 42 |

# 1 UVOD

## 1.1 *Opredelitev obravnavane zadeve*

Živimo v obdobju gospodarske neučinkovitosti, ko se vsak dan srečujemo z različnimi situacijami in iščemo načine, da bi si olajšali življenje. V veliki meri se s tem srečujejo starši, katerih cilj je preskrbeti otroka. V takšnih situacijah ne vemo kakšna je najboljša rešitev, če ne pretehtamo vseh možnosti. Pod besedo »možnosti« mislim na finančni položaj, ki nastane ob prihodu novega člana.

Kot vemo, vsaki nosečnici, tako zaposleni, nezaposleni kot tudi študentki, pripadajo določene ugodnosti in pravice. Prav je, če so bodoče matere s svojimi pravicami seznanjene še pred prihodom novorojenca, saj nihče ne pomaga pri uveljavljanju pravic in pri seznanjanju s finančnimi ugodnostmi.

## 1.2 *Namen, cilji in osnovne trditve*

Namen diplomskega dela je na podlagi teoretičnih osnov opisati in analizirati problem finančnega vidika starševstva ter opredeliti z njim povezane pojme, kot so starševski dodatek, očetovski dopust, porodniški dopust in starševske pravice. Teoretična izhodišča bom tako povezala s praktičnimi primeri finančnega vidika starševstva.

Na praktičnih primerih bom ponazorila finančni vidik prejemkov mater z različnimi delovnimi statusi. Prav tako želim predstaviti različne finančne pomoči, ki so jih starši deležni ob rojstvu otroka.

Cilj diplomskega dela je torej predstaviti finančni vidik starševstva z vidika različnih prejemkov staršev z različnimi delovnimi statusi. Tako bom finančni vidik prejemkov predstavila s finančnimi primeri in jih tudi analizirala. S finančnimi primeri bom tudi prikazala, kaj je za vsakega posameznika z določenim statusom najboljša rešitev.

Predolgo šolanje in brezposelnost je v našem prostoru vsakodnevni pojav. Mladi so danes izpostavljeni zelo veliki negotovosti pri zaposlitvi, kar pa v veliki meri vpliva na preživetje bodočih družin.

### ***1.3 Predpostavke in omejitve raziskovanja***

Pri pisanju diplomskega dela si bom pomagala s strokovno literaturo in z internetnimi viri, v veliko pomoč pa mi bodo tudi lastne izkušnje.

Analizo bom naredila predvsem za bodoče matere, saj marsikdo v takšnih trenutkih ne ve, kako se spopasti s prihajajočimi finančnimi problemi. Nekateri podatki, s katerimi bom razpolagala, da bom lahko prikazala finančne izračune, bodo tudi izmišljeni. S finančnimi primeri bom tako prišla do jasnih informacij, s katerimi želim pomagati prebiti prvi led v starševstvu.

### ***1.4 Predvidene metode raziskovanja***

V diplomskem delu se bo zbiranje in analiziranje gradiva nanašalo na že obstoječe podatke, zato bom uporabila predvsem namizno raziskavo, ki zajema pregled obstoječih oziroma - sekundarnih podatkov.

V diplomskem delu bom uporabila naslednje metode:

- metoda deskripcije ali metoda opisovanja,
- metoda raziskovanja,
- metoda kompilacije ali metoda prepisovanja.

Podatke za teoretični del bom zbiral v knjižnicah, in sicer s pregledovanjem knjig ter internetnih virov. Podatke za praktičen del pa bom pridobila iz strokovnih in internetnih virov.

## 2 STARŠEVSKÉ PRAVICE ZA RAZLIČNE DELOVNE STATUSE

### 2.1 *Redno zaposlene osebe*

Redno zaposlenim materam so pravice zelo naklonjene. Delodajalec mora med drugim zaposleni materi omogočiti lažje usklajevanje družinskih in poklicnih obveznosti. Vsaka zdrava nosečnica lahko opravlja svoje delo brez posebnih omejitev, vendar pa samo delovno okolje in pa tudi delo samo pogosto škodljivo vplivata na zdravje nosečnice ter ploda in doječe matere ter njenega otroka. Delo in delovne razmere lahko med nosečnostjo in dojenjem škodijo, čeprav na splošno veljajo za spremenljive in neogrožajoče. Delodajalec je dolžan zaščititi nosečnice in doječe matere. (Drglin, 2010, 10)

Ena izmed pravic je, da delodajalec ne sme odpuščati nosečih delavk. Pravico imajo tudi do plačane odsotnosti z dela; zaradi preventivnih pregledov, ki jih ni mogoče opraviti zunaj rednega delovnega časa. (Drglin, 2010, 11)

»Med nosečnostjo in dojenjem ne smete biti izpostavljeni tistim fizikalnim, kemičnim in biološkim dejavnikom ter delovnim razmeram in procesom, za katere je ugotovljeno, da pomenijo tveganje za zdravje nosečnic in doječih mater. Tveganja so za posamezno žensko različna, odvisna od zdravja in višine nosečnosti.« (Drglin, 2010, 11)

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fizikalni dejavniki tveganja</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ionizirajoče sevanje (npr. rentgensko sevanje)</li> <li>• hiperbarična atmosfera (zelo povišan zračni tlak)</li> </ul>                                                                                                                                              |
| <b>Biološki dejavniki tveganja</b>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• virus rdečk (razen; če je bila ženska cepljena)</li> <li>• toksoplazma</li> </ul>                                                                                                                                                                                   |
| <b>Kemični dejavniki tveganja</b>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• vse snovi, ki so označene s standardnimi oznakami oziroma stavki <b>R</b> (standardna opozorila <b>R</b> opozarjajo na posebna tveganja pri uporabi in ravnanju z nevarnimi snovmi)</li> <li>• svinec in njegove spojine, ki se lahko absorbirajo v telo</li> </ul> |
| <b>Delovni pogoji</b>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rudarska dela pod zemljo</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                 |

Tabela 1: Dejavniki tveganja in njihovi viri, katerim noseče ali doječe delavke ne smejo biti izpostavljene

Vir: Drglin, 2010, 13

|                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fizikalni dejavniki tveganja</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odprti viri ionizirajočega sevanja (npr. rentgensko sevanje)</li> <li>• hiperbarična atmosfera (zelo povišan zračni tlak)</li> </ul>                                                                                                                                |
| <b>Kemični dejavniki tveganja</b>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• vse snovi, ki so označene s standardnimi oznakami oziroma stavki <b>R</b> (standardna opozorila <b>R</b> opozarjajo na posebna tveganja pri uporabi in ravnanju z nevarnimi snovmi)</li> <li>• svinec in njegove spojine, ki se lahko absorbirajo v telo</li> </ul> |
| <b>Delovni pogoji</b>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rudarska dela pod zemljo</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                 |

Tabela 2: Dejavniki tveganja in njihovi viri, katerim doječe matere in ženske, ki so pred kratkim rodile, ne smejo biti izpostavljene

Vir: Drglin, 2010, 13

|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Fizikalni dejavniki tveganja</b></p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• hrup nad 80 db</li> <li>• neionizirano sevanje</li> <li>• splošne vibracije nizkih frekvenc</li> <li>• vibracije, ki se prenašajo neposredno na trebuh</li> <li>• udarci, nenadni premiki</li> <li>• skrajna mraz ali vročina</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <p><b>Biološki dejavniki tveganja</b></p>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• virusi</li> <li>• bakterije</li> <li>• protozoji</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <p><b>Kemični dejavniki tveganja</b></p>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• snovi, ki so označene s standardnimi oznakami oziroma stavki <b>R</b> (standardna opozorila <b>R</b> opozarjajo na posebna tveganja pri uporabi in ravnanju z nevarnimi snovmi)</li> <li>• proizvodni procesi: <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ proizvodnja auramina</li> <li>▪ ki vključujejo izpostavljenost aromatskim policikličnim ogljikovodikom, prisotnim v premogovih sajah, katranu, smoli, dimu ali prahu</li> <li>▪ ki vključujejo izpostavljenost prahu, dimu in aerosolom, ki nastajajo pri praženju in elektrolitskem prečiščevanju baker-nikljevih talin</li> <li>▪ močnokislinski postopki za pridobivanje izopropilalkohola</li> </ul> </li> <li>• živo srebro in živosrebrove spojine</li> <li>• zdravila proti mitozii</li> <li>• ogljikov monoksid</li> <li>• kemični dejavniki z znano in nevarno absorpcijo preko kože</li> </ul> |

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Delovni pogoji</b>    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• premeščanje bremen, težjih od 5 kg</li> <li>• dela, ki se opravljajo v izrazito nefiziološkem položaju telesa</li> <li>• službena potovanja</li> <li>• dela z velikimi duševnimi obremenitvami, ki lahko škodujejo plodu</li> </ul> |
| <b>Organizacija dela</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• nočno delo</li> <li>• nadurno delo</li> </ul>                                                                                                                                                                                       |

Tabela 3: Dejavniki tveganja in njihovi viri, katerim noseča delavka, ki je pred kratkim rodila, in doječa mati ne smeta biti izpostavljeni, če iz ocene tveganja izhaja tveganje za zdravje delavke in zdravje otroka

Vir: Drglin, 2010, 13

Matere, ki so zaposlene za polni delovni čas, imajo v času dojenja, pravico do odmora za dojenje med delovnim časom, ki traja najmanj eno uro dnevno. Prav tako delodajalec ne sme prekiniti pogodbe o zaposlitvi zaposleni materi, če ta doji otroka ali izrablja starševski dopust v obliki polne odsotnosti z dela. (Drglin, 2010, 12)

## **2.2 Osebe s statusom študenta**

Za študentke, ki so noseče ali mamice, so pravice drugačne, manj ugodne. Za vsakega živorojenega otroka jim pripada le dodatno študijsko leto. V praksi to pomeni, da lahko mamica študentka ali dvakrat ponavlja ali podaljša absolventskega staž za eno leto več kot ostali študenti, saj zakon ne določa, kdaj mora mamica pravico do dodatnega študijskega leta izkoristiti. (<http://www.stud-druzine.org/>, dne 31. 8. 2011)

Vsaka študentska družina je prav tako upravičena do 10 dodatnih subvencioniranih obrokov mesečno, če pa ima študentska družina dva otroka, je upravičena do 20 dodatnih subvencioniranih študentskih obrokov. Ta pravica se torej šteje za vsakega otroka, starši pa

morajo na Info točko (stara prodajna mesta bonov) prinesiti fotokopijo rojstnega lista otroka. (<http://www.stud-druzine.org/>, dne 31. 8. 2011)

Na podlagi Pravilnika o subvencioniranju bivanja študentov imajo študentke z otrokom določene ugodnosti pri sprejemu in bivanju v študentskem domu (ŠD):

- subvencija se dodeljuje tudi za partnerja študenta z otrokom in za študentovega otroka;
- pri sprejemu v ŠD se materi študentki ali očetu študentu, ki bo imel/-a med študijem otroka pri sebi, k skupnemu številu točk prišteje še 100 točk;
- ne glede na rok za oddajo prošenj za sprejem v ŠD lahko za sprejem v ŠD zaprosi študentska družina, če je bil otrok rojen po tem roku (prav tako tudi zaradi kakšnih drugih dejavnikov, ki vplivajo na socialni položaj družine in so se zgodili po tem roku);
- študentske družine so nastanjene v apartmajih, katerih število je omejeno;
- v skladu z dodatnim študijskim letom ima mati študentka pravico do podaljšanja bivanja v ŠD zaradi materinstva, in sicer za eno leto, in to ne glede na število otrok. (<http://www.stud-druzine.org/>, dne 31. 8. 2011)

Študentska družina lahko zaprosi tudi za bivanje pri zasebniku s subvencijo. Postopek za pridobitev pravice do subvencije je enak kot postopek za pridobitev pravice do bivanja v študentskih domovih. Subvencija se dodeli za največ 10 mesecev v študijskem letu (od podpisa pogodbe do 31. julija). Pomoč pri iskanju stanovanj pri zasebnikih nudi brezplačna posredovalnica sob: <http://www.dostop.si/kamrica.aspx>. (<http://www.stud-druzine.org/>, dne 31. 8. 2011)

Porodniškega dopusta ali kakšnih drugih finančnih nadomestil za študentke še ni, vendar se študentske organizacije zanje borijo že dlje časa.

### **2.3 Brezposelne osebe**

Matere, ki niso zaposlene, imajo zelo malo pravic. Ena izmed pravic je pravica do denarnega nadomestila, če nam delovno razmerje ni prenehalo po naši krivdi ali volji in izpolnjujemo z

zakonom določene pogoje. Medtem ko prejemamo denarno nadomestilo, smo pokojninsko, invalidsko in obvezno zdravstveno zavarovani. Prav tako imamo pravico do povračila stroškov iskanja zaposlitve (javnega prevoza, priporočenih pošilk).

(<http://www.mojazaposlitev.si/kariera/osnovne-pravice-in-obveznosti-prijavljenih-na-zavodu/>, dne 12. 10. 2011)

Brezposelna oseba, ki živi s partnerjem, lahko sebe in druge družinske člane obvezno zavaruje prek zakonca oziroma izvenzakonskega partnerja, ki že ima urejeno zdravstveno zavarovanje. Ureditev zavarovanja uveljavi pri zavezancu (delodajalcu), ki je uredil zavarovanje za zakonca. (<http://www.mojazaposlitev.si/kariera/osnovne-pravice-in-obveznosti-prijavljenih-na-zavodu/>, dne 12. 10. 2011)

Kot brezposelni starš smo lahko opravičeni do nekaterih plačil oziroma nekatere storitve plačujemo manj (vrtec in subvencionirane šolske malice ter kosila).

(<http://www.mojazaposlitev.si/kariera/osnovne-pravice-in-obveznosti-prijavljenih-na-zavodu/>, dne 12. 10. 2011)

### **3 ZAKONSKE PODLAGE ZA MATERE Z RAZLIČNIMI DELOVNIMI STATUSI**

V času koriščenja starševskega oziroma porodniškega dopusta so matere zaščitene z nekaterimi zakoni. Seveda pa zakoni ne veljajo za vse vrste delovnih statusov. Študentke in brezposelne matere so v večini prepuščene same sebi.

#### **3.1 Zakoni**

##### **3.1.1 Zakon o delovnih razmerjih**

###### ZDR, 26. člen

»Delodajalec pri sklepanju pogodbe o zaposlitvi ne sme od kandidata zahtevati podatkov o družinskem oziroma zakonskem stanu, podatkov o nosečnosti, o načrtovanju družine oziroma drugih podatkov, če niso v neposredni zvezi z delovnim razmerjem. Prav tako delodajalec ne sme pogojevati sklenitve pogodbe o zaposlitvi s pridobitvijo podatkov iz prejšnjega odstavka ali z dodatnimi pogoji v zvezi s prepovedjo nosečnosti ali odlogom materinstva ali z vnaprejšnjim podpisom odpovedi pogodbe o zaposlitvi s strani delavca.«

([http://www.mdds.gov.si/si/zakonodaja\\_in\\_dokumenti/veljavni\\_predpisi/zakon\\_o\\_delovnih\\_razmerjih/](http://www.mdds.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/veljavni_predpisi/zakon_o_delovnih_razmerjih/), dne 28. 9. 2011)

###### ZDR, 66. člen

»Delavec, ki dela krajši delovni čas v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, predpisi o zdravstvenem zavarovanju ali predpisi o starševskem dopustu, ima pravice iz socialnega zavarovanja, kot če bi delal polni delovni čas.«

([http://www.mdds.gov.si/si/zakonodaja\\_in\\_dokumenti/veljavni\\_predpisi/zakon\\_o\\_delovnih\\_razmerjih/](http://www.mdds.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/veljavni_predpisi/zakon_o_delovnih_razmerjih/), dne 28. 9. 2011)

###### ZDR, 115. člen

»Delodajalec ne sme odpovedati pogodbe o zaposlitvi delavki v času nosečnosti ter ves čas, ko doji otroka, in staršem v času, ko izrabljajo starševski dopust v obliki polne odsotnosti z dela in še en mesec po izrabi tega dopusta.«

([http://www.mddsz.gov.si/si/zakonodaja\\_in\\_dokumenti/veljavni\\_predpisi/zakon\\_o\\_delovnih\\_razmerjih/](http://www.mddsz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/veljavni_predpisi/zakon_o_delovnih_razmerjih/), dne 28. 9. 2011)

#### ZDR, 187. člen

»Delavci imajo zaradi nosečnosti in starševstva pravico do posebnega varstva v delovnem razmerju. V primeru spora v zvezi z uveljavljanjem posebnega varstva zaradi nosečnosti in starševstva po tem zakonu, je dokazno breme na strani delodajalca. Delodajalec mora delavcem omogočiti lažje usklajevanje družinskih in poklicnih obveznosti.«

([http://www.mddsz.gov.si/si/zakonodaja\\_in\\_dokumenti/veljavni\\_predpisi/zakon\\_o\\_delovnih\\_razmerjih/](http://www.mddsz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/veljavni_predpisi/zakon_o_delovnih_razmerjih/), dne 28. 9. 2011)

#### ZDR, 188. člen

»V času trajanja delovnega razmerja delodajalec ne sme zahtevati ali iskati kakršnihkoli podatkov o nosečnosti delavke, razen če to sama dovoli zaradi uveljavljanja pravic v času nosečnosti.«

([http://www.mddsz.gov.si/si/zakonodaja\\_in\\_dokumenti/veljavni\\_predpisi/zakon\\_o\\_delovnih\\_razmerjih/](http://www.mddsz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/veljavni_predpisi/zakon_o_delovnih_razmerjih/), dne 28. 9. 2011)

#### ZDR, 189. člen

»V času nosečnosti in ves čas, ko doji otroka, delavka ne sme opravljati del, ki bi lahko ogrozila njeno zdravje ali zdravje otroka zaradi izpostavljenosti dejavnikom tveganja ali delovnim pogojem, ki se določijo z izvršilnim predpisom. Če delavka v času nosečnosti in ves čas, ko doji otroka, opravlja delo, pri katerem je izpostavljena dejavnikom tveganja, postopkom in delovnim pogojem, ki se podrobneje določijo z izvršilnim predpisom, mora delodajalec sprejeti ustrezne ukrepe z začasno prilagoditvijo pogojev dela ali prilagoditvijo delovnega časa, če iz ocene tveganja izhaja nevarnost za njeno zdravje in zdravje otroka. Če delavka opravlja delo po prvem odstavku tega člena, ali delo po prejšnjem odstavku, pa se z začasno prilagoditvijo pogojev dela ali prilagoditvijo delovnega časa ni možno izogniti nevarnosti za zdravje delavke ali zdravje otroka, mora delodajalec zagotoviti delavki opravljanje drugega ustreznega dela in plačo, kot da bi opravljala svoje delo, če je to zanjo ugodnejše.«

([http://www.mddsz.gov.si/si/zakonodaja\\_in\\_dokumenti/veljavni\\_predpisi/zakon\\_o\\_delovnih\\_razmerjih/](http://www.mddsz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/veljavni_predpisi/zakon_o_delovnih_razmerjih/), dne 28. 9. 2011)

#### ZDR, 190. člen

»Delavcu, ki neguje otroka, starega do treh let, se lahko naloži opravljanje nadurnega dela ali dela ponoči samo po njegovem predhodnem pisnem soglasju. Delavka v času nosečnosti in še eno leto po porodu oziroma ves čas, ko doji otroka, ne sme opravljati nadurnega dela ali dela ponoči, če iz ocene tveganja zaradi takega dela izhaja nevarnost za njeno zdravje ali zdravje otroka. Enemu od delavcev-staršev, ki ima otroka, mlajšega od sedem let ali hudo bolnega otroka ali otroka s telesno ali duševno prizadetostjo, in ki živi sam z otrokom in skrbi za njegovo vzgojo in varstvo, se sme naložiti, da opravlja nadurno delo ali delo ponoči, samo po njegovem predhodnem pisnem soglasju.«

([http://www.mddsz.gov.si/si/zakonodaja\\_in\\_dokumenti/veljavni\\_predpisi/zakon\\_o\\_delovnih\\_razmerjih/](http://www.mddsz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/veljavni_predpisi/zakon_o_delovnih_razmerjih/), dne 28. 9. 2011)

#### ZDR, 193. člen

»Delavka, ki doji otroka in dela s polnim delovnim časom, ima pravico do odmora za dojenje med delovnim časom, ki traja najmanj eno uro dnevno.«

([http://www.mddsz.gov.si/si/zakonodaja\\_in\\_dokumenti/veljavni\\_predpisi/zakon\\_o\\_delovnih\\_razmerjih/](http://www.mddsz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/veljavni_predpisi/zakon_o_delovnih_razmerjih/), dne 28. 9. 2011)

### **3.1.2 Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih**

#### ZSDP, 1. člen

»S tem zakonom se ureja zavarovanje za starševsko varstvo in pravice, ki iz tega izhajajo, družinske prejemke, pogoje in postopek za uveljavljanje posameznih pravic ter druga vprašanja glede izvajanja tega zakona.«

(<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200197&stevilka=4794>, dne 8. 10. 2011)

#### ZSDP, 2. člen

»Pravice po tem zakonu so pravice iz naslova zavarovanja za starševsko varstvo in pravice do družinskih prejemkov. Pravice po tem zakonu uveljavlja eden od staršev, če zakon ne določa

drugače. Pravice iz tega zakona so vezane na otroka. Pravice po tem zakonu prenehajo s smrtjo otroka.« (<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200197&stevilka=4794>, dne 8. 10. 2011)

### ZSDP, 3. člen

»Pojmi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

1. starševski dopust je pravica do odsotnosti z dela zaradi poroda oziroma nege in varstva otroka po tem zakonu,
2. starševsko nadomestilo je nadomestilo plače oziroma osebni prejemek, ki izhaja iz zavarovanja za starševsko varstvo po tem zakonu,
3. druga oseba je oseba, ki neguje in varuje otroka na podlagi odločbe centra za socialno delo (v nadaljnjem besedilu: center) oziroma sodbe ali začasne odredbe sodišča, izdane v skladu s predpisi, ki urejajo družinska razmerja,
4. samozaposleni so osebe, ki opravljajo katerokoli samostojno dejavnost, kot so samostojni podjetniki posamezniki po zakonu o gospodarskih družbah, osebe, ki z osebnim delom samostojno opravljajo umetniško ali kakšno drugo kulturno dejavnost, osebe, ki samostojno opravljajo dejavnost s področja zdravstva, socialne varnosti, znanosti ali zasebno veterinarsko dejavnost, osebe, ki opravljajo odvetniško ali notarsko dejavnost, osebe, ki opravljajo duhovniško oziroma drugo versko službo,
5. kmetje so osebe, ki opravljajo kmetijsko dejavnost in so vključene v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje po posebnih predpisih,
6. za daljše obdobje se šteje najmanj 30 koledarskih dni,
7. polna odsotnost z dela je odsotnost v obsegu tedenske delovne obveznosti zavarovanca, ne glede na to, ali gre za polni ali krajši delovni čas,
8. delna odsotnost z dela je odsotnost v obsegu, krajšem od obsega tedenske delovne obveznosti zavarovanca. Delna odsotnost z dela ne more biti daljša od polovičnega obsega tedenske delovne obveznosti. Delna odsotnost z dela se izračuna tako, da se pripadajoče število dni dopusta pomnoži s količnikom, ki je razmerje med polno delovno obveznostjo in številom ur dopusta na teden,
9. strnjen niz je odsotnost z dela v polnem trajanju posamezne vrste starševskega dopusta na enkrat brez prekinitve,

10. otrok, ki potrebuje posebno nego in varstvo, je otrok z motnjami v duševnem razvoju, slep in slaboviden otrok, gluhi in naglušni otrok, otrok z odpovedjo funkcije vitalnih organov, gibalno oviran otrok, dolgotrajno hudo bolan otrok, ki zaradi svojega zdravstvenega stanja potrebuje skrbnejšo nego in varstvo,
11. zunajzakonski partner je oseba, ki živi z drugo osebo najmanj eno leto v zunajzakonski skupnosti, ki je po zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo,
12. prispevki za socialno varnost so prispevki za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, prispevki za obvezno zdravstveno zavarovanje, prispevki za zavarovanje za primer brezposelnosti in prispevki za starševsko varstvo.« (<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200197&stevilka=4794>, dne 8. 10. 2011)

### **3.1.3 Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju**

#### ZZVZZ, 30. člen

»Zakon zagotavlja pravico do nadomestila plače zaradi nege ožjega družinskega člana, s katerim zavarovanec živi v skupnem gospodinjstvu, ki traja v posameznem primeru največ do sedem delovnih dni, za otroke do sedem let starosti ali starejšega zmerno, težje ali težko duševno in telesno prizadetega otroka pa do 15 delovnih dni. Kadar to terja zdravstveno stanje ožjega družinskega člana, lahko pristojna zdravniška komisija izjemoma podaljša trajanje pravice do nadomestila, vendar največ do 30 delovnih dni za nego otrok do sedem let starosti ali starejšega zmerno, težje ali težko duševno in telesno prizadetega otroka oziroma do 14 delovnih dni za nego drugih ožjih družinskih članov.« (Vodeb, 2009, 9)

### **3.1.4 Zakon o varnosti in zdravju pri delu**

#### ZVZD, 1. člen

»S tem zakonom se določajo pravice in dolžnosti delodajalcev in delavcev v zvezi z varnim in zdravim delom ter ukrepi za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu. Ta zakon določa tudi organe, pristojne za varnost in zdravje pri delu. Izvršilne predpise s področja varnosti in zdravja pri delu izdaja minister, pristojen za delo, in minister, na katerega pristojnost se

izvršilni predpis nanaša. Podrobnejše varnostne ukrepe določi delodajalec v skladu s tem zakonom in drugimi predpisi.« (Vodeb, 2009, 10)

#### ZVZD, 4. člen

»Delodajalec je dolžan zagotoviti varnost in zdravje delavcev v zvezi z delom. V ta namen mora delodajalec izvajati ukrepe, potrebne za zagotovitev varnosti in zdravja delavcev, vključno s preprečevanjem nevarnosti pri delu, obveščanjem in usposabljanjem delavcev, z ustrezno organiziranostjo ter potrebnimi materialnimi sredstvi. Delodajalec je dolžan izvajati take preventivne ukrepe in izbirati take delovne in proizvodjalne metode, ki bodo zagotavljale večjo stopnjo varnosti in zdravja pri delu ter bodo vključene v vse aktivnosti delodajalca in na vseh organizacijskih ravneh. Če delodajalec prenese strokovne naloge na področju varnosti in zdravja pri delu na strokovnega delavca ali strokovno službo, ga to ne odvezuje odgovornosti na tem področju. Obveznosti delavcev na področju varnosti in zdravja pri delu ne vplivajo na načelo odgovornosti delodajalca.« (Vodeb, 2009, 10)

### **3.1.5 *Zakon o enakih možnostih žensk in moških***

#### ZEMTM, 4. člen

»Leta 2002 je bil sprejet Zakon o enakih možnostih žensk in moških, ki nadgrajuje in dopolnjuje obstoječe pravne instrumente o enakosti spolov in enakih možnostih žensk in moških na tistih točkah, ki jih je smiselno urejati s posebnim zakonom. Njegov cilj je doseči trajnostni razvoj na področju enakosti spolov in si prizadevati za tako razvito družbo, ki bo vključevala in upoštevala sposobnosti in potencialne žensk in moških. Načelo enakih možnosti žensk in moških in prepoved diskriminacije zaradi spola je uveljavljeno v dveh zakonih, ki se nanašata na delovna, socialna in družinska razmerja. To sta Zakon o delovnih razmerjih in Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih. Omeniti je treba še poseben zakon, ki obravnava enakost spolov na vseh področjih družbenega življenja žensk in moških – Zakon o enakih možnostih žensk in moških. Enakost spolov pomeni, da so ženske in moški enako udeleženi na vseh področjih javnega in zasebnega življenja, da imajo enak položaj ter enake možnosti za uživanje vseh pravic in za razvoj osebnih potencialov, s katerimi prispevajo k družbenemu razvoju, ter enako korist od rezultatov, ki jih prinaša razvoj.« (Vodeb, 2009, 11)

### ZEMTM, 1. člen

»Zakon o enakih možnostih žensk in moških je namenjen za izboljšanje položaja žensk in ustvarjanje enakih možnosti žensk in moških na političnem, ekonomskem, socialnem, vzgojno-izobraževalnem ter na drugih področjih družbenega življenja.« (Vodeb, 2009, 12)

### **3.1.6 Zakon o visokem šolstvu**

#### ZVŠ, 70. člen

»Mamica študentka ali dvakrat ponavlja ali podaljša absolventskega staža za eno leto več kot ostali študenti, saj zakon ne določa, kdaj mora mamica pravico do dodatnega študijskega leta izkoristiti.« (<http://www.stud-druzine.org/vsebina.aspx?id=3>, dne 28. 9. 2011)

### **3.1.7 Zakon o vrtcih**

#### ZV, 32. člen

»Plačilo staršev določi lokalna skupnost na podlagi lestvice, ki starše razvršča v razrede, upošteva dohodek na družinskega člana v primerjavi s povprečno plačo na zaposlenega v Republiki Sloveniji in upošteva premoženje družine. Starši, ki prejemajo denarno socialno pomoč po predpisih o socialnem varstvu, so plačila oproščeni. To velja tudi za zasebne vrtce, ki jim pripadajo javna sredstva na podlagi 34. člena tega zakona. Če je v vrtec vključen več kot en otrok iz družine, starši za starejše otroke plačujejo za en razred nižjo ceno. Ne glede na določbo tega člena plačujejo starši, ki niso zavezanci za dohodnino v Republiki Sloveniji, polno ceno programa v katerega je otrok vključen.«

([http://www.pfmb.uni-mb.si/files/stud\\_gradivo\\_oddelek/6701\\_Zakon\\_o\\_vrtcih.pdf](http://www.pfmb.uni-mb.si/files/stud_gradivo_oddelek/6701_Zakon_o_vrtcih.pdf), dne 28. 9. 2011)

### **3.1.8 Zakon o štipendiranju**

#### ZŠ, 19. člen

»Če je vlagatelj sklenil zakonsko zvezo ali postane roditelj ter skrbi za otroka, se kot družinski člani upoštevajo: zakonec oziroma oseba, s katero vlagatelj živi v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, v pravnih

posledicah izenačena z zakonsko zvezo. To pomeni, da v vlogi za štipendijo ni potrebno navajati dohodkov svojih staršev, ampak samo svoje, otrokove in partnerjeve dohodke.« (<http://www.stud-druzine.org/vsebina.aspx?id=9>, dne 8. 10. 2011)

#### ZŠ, 47. člen

»Ta člen določa, da mora štipendist štipenditorja obveščati o vseh spremembah, ki vplivajo na štipendijo v roku 8 dni od nastanka spremembe, ki bi lahko vplivala na štipendijsko razmerje, oziroma od takrat, ko je zanj izvedel. Štipenditorju je potrebno sporočiti vsako spremembo, še zlasti pa: prekinitev ali konec izobraževanja, spremembo vrste in področja izobraževanja, sklenitev pogodbe o zaposlitvi oziroma začetek opravljanja samostojne registrirane dejavnosti, nastop starševskega dopusta ter dopusta za nego in varstvo otroka, število in status oseb, ki se upoštevajo pri ugotavljanju upravičenosti do štipendije, in njihove dohodke ter druge okoliščine, ki se nanašajo na štipendijsko razmerje.« (<http://www.stud-druzine.org/vsebina.aspx?id=9>, dne 8. 10. 2011)

#### ZŠ, 48. člen

»Štipendijsko razmerje pri državni štipendiji ali Zoisovi štipendiji miruje, štipendija za tekoče šolsko oziroma študijsko leto pa se ne izplačuje štipendistu, ki ni izdelal letnika, dovoljen pa mu je ponovni vpis v isti letnik, razen če letnika ni izdelal zaradi dokazanih opravičljivih zdravstvenih razlogov ali zaradi starševstva. Zakon o štipendiranju smatra starševstvo kot opravičljiv razlog, da letnika ne izdeláš, in ti zato ob takojšnjem ponavljanju letnika štipendija pripada. Te pravice pa se ne more uveljavljati kasneje in tudi ne v podaljšanem absolventskem stažu, saj Zakon o štipendiranju določa, da se lahko štipendija v absolventskem stažu izplačuje: tudi v času absolventskega staža do diplome, vendar v celotni dobi izobraževanja le eno študijsko leto. Zakon tudi določa, da lahko starševstvo uveljavlja tisti od staršev, ki prejema starševski dodatek!« (<http://www.stud-druzine.org/vsebina.aspx?id=9>, dne 8. 10. 2011)

#### ZŠ, 50. člen

»Ta člen govori o vračilu štipendije. Štipendijo je potrebno vrniti za letnik, ki ga ne zaključiš uspešno. Pristojni center za socialno delo za državno štipendijo oziroma sklad za Zoisovo štipendijo lahko na prošnjo štipendista odloži vračilo štipendije ali dovoli obročno vračanje štipendije za enako dobo, kot je bila doba prejemanja štipendije, če štipendist iz utemeljenih

razlogov štipendije ne more vrniti v enkratnem znesku. Kot utemeljen razlog se šteje dalj časa trajajoča bolezen oziroma poškodba ali starševstvo štipendista, ki je vplivalo na potek študija.« (<http://www.stud-druzine.org/vsebina.aspx?id=9>, dne 8. 10. 2011)

## **4 VRSTE STARŠEVSKEGA DOPUSTA ZA OSEBE V DELOVNEM RAZMERJU**

Kadar govorimo o starševskem dopustu, pravzaprav govorimo o odsotnosti z dela zaradi poroda oziroma nege in varstva otroka. Za starševski dopust smatramo očetovski dopust, porodniški dopust, dopust za nego in varstvo otroka ter posvojiteljski dopust. Posamezni vrsti starševskega dopusta pripada tudi ustrezno starševsko nadomestilo. Starševski dopust je določen v koledarskih dnevih za polno odsotnost z dela. Pravico do starševskega dopusta in starševskega nadomestila uveljavljajo upravičenci na krajevno pristojnem centru za socialno delo.

### ***4.1 Porodniški dopust***

Porodniški dopust je namenjen pripravi na porod in negi otroka takoj po rojstvu. Do porodniškega dopusta ni upravičena le mati, lahko jo dobi tudi oče ali druga oseba. Porodniški dopust se začne 28 dni pred predvidenim rojstvom otroka. Dopust traja 105 dni in se izrabi neprekinjeno. Če pravico do porodniškega dopusta želi uveljavljati oče, mora mati dati soglasje, vendar pod pogoji, da je mati otroka zapustila, je študentka ali dijakinja ali nesposobna za samostojno življenje.

([http://www.mdds.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/starsevsko\\_varstvo\\_in\\_druzinski\\_prejemki/pravice\\_iz\\_zavarovanja\\_za\\_starsevsko\\_varstvo/starsevski\\_dopust/#c9662](http://www.mdds.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/pravice_iz_zavarovanja_za_starsevsko_varstvo/starsevski_dopust/#c9662), dne 31. 8. 2011)

### ***4.2 Očetovski dopust***

Očetovski dopust je namenjen očetom, da bi sodelovali z materjo pri otrokovi negi in varstvu. Očetovski dopust traja 90 koledarskih dni. Oče mora izrabiti vsaj 15 dni plačanega dopusta do otrokovega 6. meseca starosti. Do nadomestila ima pravico samo teh 15 dni, ostalih 75 dni je brez nadomestila. Dopust lahko izkoristi po dnevih ali skupno, te pravice pa nima, če dejansko ne varuje in neguje otroka.

([http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/starsevsko\\_varstvo\\_in\\_druzinski\\_prejemki/pravice\\_iz\\_zavarovanja\\_za\\_starsevsko\\_varstvo/starsevski\\_dopust/#c9662](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/pravice_iz_zavarovanja_za_starsevsko_varstvo/starsevski_dopust/#c9662), dne 31. 8. 2011)

### **4.3 Dopust za nego in varstvo otroka**

Dopust za nego in varstvo otroka lahko uveljavljata oba starša, namenjen pa je nadaljnji negi in varstvu otroka po porodniškem dopustu. Dopust za nego in varstvo otroka traja praviloma 260 dni, lahko pa se podaljša, če:

- **mati rodi dvojčke** - dopust se podaljša za 90 dni;
- **mati hkrati rodi več živorojenih otrok** - za vsakega nadaljnjega otroka se dopust podaljša za 90 dni;
- **mati rodi nedonošenčka** – dopust se podaljša za toliko dni, za kolikor je bila nosečnost krajša od 260 dni;
- **mati rodi otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo** - dopust se podaljša za dodatnih 90 dni (na podlagi mnenja pristojne zdravniške komisije); ta pravica se lahko uveljavlja do otrokovih 18 mesecev starosti;
- **starša doma že varujeta najmanj dva otroka v starosti do osmih let** – dopust se podaljša za 30 dni, za tri otroke za 60 dni in za štiri ali več otrok za 90 dni.

([http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/starsevsko\\_varstvo\\_in\\_druzinski\\_prejemki/pravice\\_iz\\_zavarovanja\\_za\\_starsevsko\\_varstvo/starsevski\\_dopust/#c9662](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/pravice_iz_zavarovanja_za_starsevsko_varstvo/starsevski_dopust/#c9662), dne 31. 8. 2011)

### **4.4 Posvojiteljski dopust**

Posvojiteljski dopust je namenjen enemu ali obema posvojiteljema, da se lahko v celoti posvetita otroku takoj po posvojitvi. Od 1. do 4. leta otrokove starosti traja 150 dni, od 4. do 10. leta otrokove starosti pa 120 dni. Posvojiteljski dopust lahko izrabi eden od posvojiteljev v strnjenem nizu v obliki polne odsotnosti z dela ali oba posvojitelja hkrati v strnjenem nizu ob polni ali delni odsotnosti z dela enega ali obeh staršev, pri čemer skupno trajanje dopusta ne sme presegati 150 oziroma 120 dni. O načinu izrabe posvojiteljskega dopusta mora posvojitelj

oziroma oseba, ki ji je otrok zaupan v vzgojo in varstvo z namenom posvojitve, obvestiti delodajalca najkasneje v treh dneh po nastopu razlogov za koriščenje te pravice.

([http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/starsevsko\\_varstvo\\_in\\_druzinski\\_prejemki/pravice\\_iz\\_zavarovanja\\_za\\_starsevsko\\_varstvo/starsevski\\_dopust/#c9662](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/pravice_iz_zavarovanja_za_starsevsko_varstvo/starsevski_dopust/#c9662), dne 31. 8. 2011)

#### **4.5 *Starševsko nadomestilo***

##### ZSDP, 3. člen

»Starševsko nadomestilo je nadomestilo plače oziroma osebni prejemek, ki izhaja iz zavarovanja za starševsko varstvo po tem zakonu.«

([http://www.zveza-sozitie.si/zakonodaja/zakon-o-starsevskem-varstvu-in-druzinskih-prejemkih-\\_zsdp\\_-\\_u-l--rs-st--97-01--76-03--47-06\\_.html](http://www.zveza-sozitie.si/zakonodaja/zakon-o-starsevskem-varstvu-in-druzinskih-prejemkih-_zsdp_-_u-l--rs-st--97-01--76-03--47-06_.html), dne 31. 8. 2011)

##### ZSDP, 39. člen

»Pravico do starševskega nadomestila imajo tiste osebe, ki imajo pravico do starševskega dopusta in so bile zavarovane po tem zakonu pred dnevom nastopa posamezne vrste starševskega dopusta.«

([http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti\\_\\_pdf/zsdp\\_npb\\_jun06.pdf](http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/zsdp_npb_jun06.pdf), dne 31. 8. 2011)

##### ZSDP, 39. člen

»Pravico do starševskega nadomestila imajo tudi osebe, ki nimajo pravice do starševskega dopusta, če so bile zavarovane po tem zakonu najmanj dvanajst mesecev v zadnjih treh letih pred uveljavljanjem pravice do starševskega nadomestila.«

([http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti\\_\\_pdf/zsdp\\_npb\\_jun06.pdf](http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/zsdp_npb_jun06.pdf), dne 31. 8. 2011)

Trajanje starševskih nadomestil:

- porodniško nadomestilo (traja ves čas porodniškega dopusta, to je 105 dni),
- očetovsko nadomestilo (15 dni očetovskega dopusta, za ostalih 75 dni pa mu Republika Slovenija (v nadaljevanju RS) plačuje prispevke za socialno varnost od minimalne plače),
- nadomestilo za nego in varstvo otroka (traja ves čas dopusta za nego in varstvo otroka, to je 260 dni),
- posvojiteljsko nadomestilo (traja ves čas posvojiteljskega dopusta, to je 120 ali 150 dni).

## **5 VRSTE DRUŽINSKIH PREJEMKOV IZ STRANI CENTRA ZA SOCIALNO DELO**

ZSDP, 57. člen

»Družinski prejemki so denarni prejemki, ki obsegajo: starševski dodatek, pomoč ob rojstvu otroka, otroški dodatek, dodatek za veliko družino, dodatek za nego otroka in delno plačilo za izgubljeni dohodek.«

([http://www.zveza-sozitie.si/zakonodaja/zakon-o-starsevskem-varstvu-in-druzinskih-prejemkih-\\_zsdp\\_-\\_u-l--rs-st--97-01--76-03--47-06\\_.html](http://www.zveza-sozitie.si/zakonodaja/zakon-o-starsevskem-varstvu-in-druzinskih-prejemkih-_zsdp_-_u-l--rs-st--97-01--76-03--47-06_.html), dne 31. 8. 2011)

### **5.1 *Starševski dodatek***

Starševski dodatek je denarna pomoč staršem, kadar niso upravičeni do starševskega nadomestila (brezposelne osebe, študentski status). Uveljavlja se 30 dni pred predvidenim datumom poroda, vendar najkasneje 30 dni po rojstvu otroka. V primeru, da se vloga vloži kasneje, se pravica prizna s prvim dnem naslednjega meseca od vložitve vloge.

Pravico do dodatka ima mati pod pogoji, da imata oba z otrokom stalno prebivališče v RS in da sta prav tako državljana RS. Ta pravica traja 365 dni od rojstva otroka.

Tudi oče ali druga upravičena oseba ima pravico do starševskega dodatka, in to pod enakimi pogoji, kot jih ima mati. (<http://csd-mb.si/sl/page/view/StarsevskiDodatek>, dne 31. 8. 2011)

Starševski dodatek od 1. julija 2011 dalje znaša 196,49 EUR mesečno.

([http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/starsevsko\\_varstvo\\_in\\_druzinski\\_prejemki/druzinski\\_prejemki/starsevski\\_dodatek/](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/druzinski_prejemki/starsevski_dodatek/), dne 31. 8. 2011)

### **5.2 *Pomoč ob rojstvu otroka***

Pomoč ob rojstvu otroka je enkratni denarni prejemek, namenjen nakupu opreme za novorojenca. Pravico uveljavlja eden od staršev 60 dni pred predvidenim datumom poroda oziroma najkasneje 60 dni po rojstvu otroka. Po tem roku pravice ni več mogoče uveljaviti.

Pomoč ob rojstvu otroka od 1. julija 2011 dalje znaša 280,75 EUR. Namesto denarja je mogoče v enaki vrednosti izbrati opremo za novorojenca v obliki zavitka. Izbirati je mogoče med tremi različnimi zavitki (A, B in e). Vsak zavitek je enak denarni višini pomoči.

([http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/starsevsko\\_varstvo\\_in\\_druzinski\\_prejemki/druzinski\\_prejemki/pomoc\\_ob\\_rojstvu\\_otroka/](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/druzinski_prejemki/pomoc_ob_rojstvu_otroka/), dne 31. 8. 2011)

Zavitke si je mogoče ogledati na centrih za socialno delo, kjer se pravica tudi uveljavlja, ali v materinskih šolah, predstavljeni pa so tudi na spletnem naslovu <http://www.novorojencek.com>, ki vključuje spletno trgovino za e-zavitek.

### **5.2.1 Vrste zavitkov**

Zavitek A vsebuje naslednje izdelke:

- avto sedež z možnostjo Isofix pritrjevanja - 1 kos
- majica št. 62 - 1 kos
- žabice v celem št. 62 - 1 kos
- kapica št. 56 - 1 kos
- kapica št. 62 - 1 kos
- bombažni komplet št. 62 - 1 kos
- povijalne plenice - 2 kosa
- tetra plenice (zavitek 10 kosov) - 2 zavitka
- brisača - 1 kos
- prešita odeja za otroško posteljico (120 cm x 80 cm) - 1 kos
- vata cikcak (200 g) - 1 kos
- tetra krpice za umivanje (večje velikosti) - zavitek 6 kosov
- tetra krpice za umivanje (manjše velikosti) - zavitek 6 kosov
- kresnička - 1 kos
- odsevni trak - 1 kos
- zaščitni mehanizem za zapiranje oken - 1 kos
- ščitniki za električne vtičnice - 3 kosi
- plastični vogalniki za zaščito pred ostrimi vogali - 1 zavitek
- higienski komplet za nego otroka: škarje, glavnik, krtača - 1 kos

- komplet zobnih ščetk - 1 kos
- lesena igrača - diski - 1 kos
- mehka didaktična žoga - 1 kos
- verižica za voziček - 1 kos
- varnostne naramnice za hojo - 1 kos
- zaščitna samolepilna folija za steklene površine - 1 kos
- Preprečujmo poškodbe pri otrocih – otrok od rojstva do 6 mesecev (Inštitut za varovanje zdravja) - 1 izvod
- brošura: Nega dojenčka - 1 izvod
- brošura: Red je vedno pas pripet - 1 izvod
- zloženka: Zibelka branja - 1 izvod

Zavitek B vsebuje naslednje izdelke:

- lesen stolček za hranjenje otroka - 1 kos
- majica št. 62 - 3 kosi
- žabice v celem št. 62 - 1 kos
- kapica št. 62 - 1 kos
- bodi št. 74 - 1 kos
- bombažni komplet št. 80 - 1 kos
- bombažna trenirka št. 80 - 1 kos
- kopalni plašč št. 92 - 1 kos
- povijalne plenice - 2 kosa
- tetra krpice za umivanje (večje velikosti) - zavitek 6 kosov
- tetra krpice za umivanje (manjše velikosti) - zavitek 6 kosov
- vata cikcak (200 g - bombažna) - 1 kos
- komplet otroške posteljnine (prevleka za odejo, prevleka za zglavnik, rjuha - bombažna) - 1 kos
- spalna vreča št. 104 (bombažna, brez rokavov) - 1 kos
- higienski komplet za nego otroka: škarje, glavnik, krtača - 1 kos
- komplet zobnih ščetk - 1 kos
- ograjica za stopnice - 1 kos

- zaščitni mehanizem za zapiranje oken - 1 kos
- zaščitna samolepilna folija za steklene površine - 1 kos
- ščitniki za električne vtičnice - 3 kos
- varnostne naramnice za hojo - 1 kos
- odsevni trak - 1 kos
- kresnička - 1 kos
- plastični vogalniki za zaščito pred ostrimi vogali - 1 zavitek
- zatič za varno zapiranje omar ali predalov - 3 kosi
- knjigica za kopanje - 1 kos
- Preprečujemo poškodbe pri otrocih – otrok od rojstva do 6 mesecev (Inštitut za varovanje zdravja) - 1 izvod
- brošura: Nega dojenčka - 1 izvod
- brošura: Red je vedno pas pripet - 1 izvod
- zloženka: Zibelka branja - 1 izvod

#### Zavitek e:

Zavitek e je mogoče naročiti prek spletne trgovine (<http://www.novorojencek.com>), kjer si ga lahko vsak poljubno sestavi iz izdelkov, ki so vsebovani v zavitkih A in B, ter nekaterih dodatnih izdelkov.

### **5.3 Otroški dodatek**

»So ena od oblik družinskih prejemkov, obenem najbolj znana in najbolj razširjena. Predstavljajo dopolnilni prejemek za preživljanje, vzgojo in izobraževanje otroka, kadar dohodek na družinskega člana ne presega 99 % povprečne plače v Republiki Sloveniji v preteklem oz. predpreteklem koledarskem letu, če se otroški dodatek uveljavlja v mesecih januarju, februarju ali marcu.«

(<http://csd-mb.si/sl/page/view/OtroskiDodatek>, dne 31. 8. 2011)

»Višina otroškega dodatka se določi glede na uvrstitev družine v dohodkovni razred. Za to uvrstitev se upošteva povprečni mesečni dohodek na družinskega člana v preteklem letu oz. v predpreteklem, v kolikor se pravica uveljavlja v mesecih januarju, februarju ali marcu. Glede

na število otrok se skupna višina dodatka določi za vse otroke, ki so do dodatka upravičeni, in sicer tako, da se posamezni zneski seštevajo.« (<http://csd-mb.si/sl/page/view/OtroskiDodatek>, dne 31. 8. 2011)

| <b>Dohodek na družinskega člana<br/>v % povprečne plače RS</b> | <b>1. otrok<br/>v EUR</b> | <b>2. otrok<br/>v EUR</b> | <b>3. in nasl. otrok<br/>v EUR</b> |
|----------------------------------------------------------------|---------------------------|---------------------------|------------------------------------|
| do 15 %<br>do 225,29 EUR                                       | 114,84                    | 126,33                    | 137,83                             |
| nad 15 % do 25 %<br>nad 225,29 EUR do 375,49 EUR               | 98,19                     | 108,55                    | 118,84                             |
| nad 25 % do 30 %<br>nad 375,49 EUR do 450,59 EUR               | 74,83                     | 83,65                     | 92,42                              |
| nad 30 % do 35 %<br>nad 450,59 EUR do 525,69 EUR               | 59,03                     | 67,35                     | 75,83                              |
| nad 35 % do 45 %<br>nad 525,69 EUR do 675,89 EUR               | 48,27                     | 56,33                     | 64,33                              |
| nad 45 % do 55 %<br>nad 675,89 EUR do 826,08 EUR               | 30,58                     | 38,28                     | 45,93                              |
| nad 55 % do 75 %<br>nad 826,08 EUR do 1.126,48 EUR             | 22,94                     | 30,58                     | 38,28                              |

|                                                      |       |       |       |
|------------------------------------------------------|-------|-------|-------|
| nad 75 % do 99 %<br>nad 1.126,48 EUR do 1.486,96 EUR | 19,97 | 27,63 | 35,28 |
|------------------------------------------------------|-------|-------|-------|

Tabela 4: Višine otroškega dodatka (OD), ki veljajo od 1. julija 2011

Vir: [http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/starsevsko\\_varstvo\\_in\\_druzinski\\_prejemki/uskladitev\\_zneskov\\_druzinskih\\_prejemkov/](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/uskladitev_zneskov_druzinskih_prejemkov/), dne 31. 8. 2011

»Pravico je mogoče uveljavljati do otrokove polnoletnosti, za starejše otroke pa, če se šolajo, in sicer dokler imajo status učenca, dijaka, vajenca ali študenta, vendar najdlje do 26. leta starosti. Izjemoma je pravico možno podaljšati v primeru, če traja šolanje otroka na visoki stopnji 5 ali 6 let (v takem primeru za 12 oz. 24 mesecev) oziroma; če otrok zaradi daljše bolezni ali poškodbe ali služenja vojaškega roka ni končal šolanja v predpisanem roku.«  
(<http://csd-mb.si/sl/page/view/OtroskiDodatek>, dne 31. 8. 2011)

#### **5.4 Dodatek za veliko družino**

Dodatek za veliko družino je letni prejemek, namenjen družini z več otroki, in se letno izplača v enkratnem znesku. Pravico do dodatka za veliko družino ima eden od staršev, če je državljan RS. Velika družina je družina, ki ima tri otroke ali več.

(<http://csd-mb.si/sl/page/view/DodatekZaVelikoDruzino>, dne 31. 8. 2011)

Dodatek za družino s tremi otroki od 1. julija 2011 znaša 393,46 EUR, za družino s štirimi ali več otroki pa 479,83 EUR.

([http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/starsevsko\\_varstvo\\_in\\_druzinski\\_prejemki/druzinski\\_prejemki/dodatek\\_za\\_veliko\\_druzino/](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/druzinski_prejemki/dodatek_za_veliko_druzino/), dne 31. 8. 2011)

## **5.5 Dodatek za nego otroka**

Namenjen je družinam kot pomoč za kritje povečanih stroškov za otroka, ki zaradi posebnih potreb oziroma hude bolezni potrebuje posebno nego in varstvo. Dodatek za nego otroka je mesečni prejemek, ki od 1. julija 2011 znaša 101,05 EUR, za otroke s težko motnjo v duševnem razvoju in težko gibalno oviranega otroka pa 202,17 EUR.

([http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/starsevsko\\_varstvo\\_in\\_druzinski\\_premki/druzinski\\_premki/dodatek\\_za\\_nego\\_otroka/](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_premki/druzinski_premki/dodatek_za_nego_otroka/), dne 31. 8. 2011)

Trajanje pravice je odvisno od roka, ki ga določi komisija, oziroma v kolikor ta ne poda omejitve v trajanju, je trajanje enako kot pri pravici do otroškega dodatka.

(<http://csd-mb.si/sl/page/view/DodatekZaVelikoDruzino>, dne 31. 8. 2011)

## **5.6 Delno plačilo za izgubljeni dohodek**

Delno plačilo za izgubljeni dohodek je osebni prejemek, ki ga prejme eden od staršev, kadar prekine delovno razmerje ali začne delati krajši delovni čas zaradi nege in varstva otroka s težko motnjo v duševnem razvoju ali težko gibalno oviranega otroka. Pravico lahko uveljavlja tudi eden od staršev, ki neguje in varuje dva ali več otrok, ki potrebujejo posebno nego in varstvo.

To pomeni, da eden od staršev (mati ali oče otroka) bodisi zapusti dosedanje službo, začne delati samo 4 ure na dan; ali pa **se** odjavi iz evidence brezposelnih oseb na območni enoti Zavoda RS za zaposlovanje zato, da ostane doma z otrokom, ki potrebuje posebno nego in varstvo zaradi težke motnje v duševnem razvoju ali težke gibalne oviranosti, torej najtežje stopnje motnje oziroma oviranosti otroka.

Eden od staršev (mati ali oče otroka); v tem primeru prejema nadomestilo plače v višini minimalne plače (v primeru 4-urnega delavnika nadomestilo plače v višini polovične minimalne plače), po zakonu pa mu pripada tudi dodatek za nego otroka, najverjetneje tudi otroški dodatek. (<http://csd-mb.si/sl/page/view/DelnoPlacilo>, dne 31. 8. 2011)

Eden od staršev je lahko upravičen do delnega plačila najdlje do dopolnjenega 18. leta starosti otroka. Pogoj za uveljavljanje te pravice je, da sta tako otrok kot starš državljan RS in da imata v RS tudi stalno prebivališče. Pravica velja, dokler niso izpolnjeni pogoji za

uveljavljanje pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja oziroma največ tri mesece po smrti otroka. Če je otrok iz kakršnegakoli razloga v zavodu, v katerem ima celodnevno brezplačno oskrbo, ali če je v rejništvu, starši ne morejo uveljavljati te pravice. (<http://csd-mb.si/sl/page/view/DelnoPlacilo>, dne 31. 8. 2011)

## 6 PREJEMKI ZA RAZLIČNE DELOVNE STATUSE

### 6.1 *Prejemki redno zaposlene osebe*

Dohodki, ki jih prejme redno zaposlena mati, so: plača – porodniška, pomoč ob rojstvu otroka in otroški dodatek.

### 6.2 *Prejemki osebe s statusom študenta*

Dohodki, ki jih lahko prejme študentka kot starš, so: preživnina, državna štipendija, pomoč ob rojstvu otroka, starševski dodatek, otroški dodatek in socialna denarna pomoč.

»Da bi kot študent - starš lahko na pristojnem centru za socialno delo zaprosil za denarno socialno pomoč, si moraš najprej urediti preživljanje zase s strani svojih staršev (pod pogojem, da si mlajši/mlajša od 26 let) in preživljanje svojega otroka s strani njegovega očeta/matere, pod pogojem, da niste prijavljeni kot dvostarševska družina. Preživninska obveznost izhaja iz starševske pravice, ki zagotavlja otroku, da ga starši preživljajo do njegovega 18. leta, če pa se redno šola, ga morajo starši preživljati do 26. leta. In ker morajo po zakonu najprej starši preživljati otroka, šele če starši otroku ne morejo zagotoviti dovolj sredstev za preživljanje, je le-ta upravičen do pomoči s strani države.«

(<http://www.stud-druzine.org/vsebina.aspx?id=9>, dne 31. 8. 2011)

»Do denarne socialne pomoči so upravičene osebe, ki zase in za svoje družinske člane ne morejo zagotoviti sredstev v višini minimalnega dohodka iz razlogov, na katere ne morejo vplivati. Med takšne razloge spada tudi redni (dodiplomski) študij. Ker so študente v času študija dolžni preživljati starši, velja to žal tudi za študentske družine. V praksi to pomeni, da si morajo študenti starši urediti preživnino od svojih staršev, za kar je pristojen Center za socialno delo v občini stalnega prebivališča. Pomembno je vedeti, da se višina preživnine določi glede na potrebe samih študentov staršev, ne pa tudi njihovih otrok.« (<http://www.stud-druzine.org/vsebina.aspx?id=9>, dne 31. 8. 2011)

### **6.3 Prejemki brezposelne osebe**

Dohodki, ki jih prejme brezposelna mati, so: starševski dodatek, pomoč ob rojstvu otroka, otroški dodatek in socialna denarna pomoč.

»Pravico do denarne socialne pomoči lahko uveljavljamo, ko so izčrpane že vse ostale možnosti. Zato se ne dodeljuje samski osebi oz. družini, ki ima prihranke oz. premoženje, ki dosega ali presega višino 60 osnovnih zneskov minimalnega dohodka.«

(<http://www.mojazaposlitev.si/kariera/pomoc-centra-za-socialno-delo/>, dne 12. 10. 2011)

## 7 PRIMERJAVA RAZLIČNIH PREJEMKOV ZA RAZLIČNE DELOVNE STATUSE

### 7.1 *Izračuni redno zaposlene matere*

#### Plača (porodniška):

neto mesečna plača (porodniška)  $\times$  12 mesecev = neto letni prihodek plač (porodniške)

504,28 €  $\times$  12 = **6.051,36 €** (priloga)

#### Otroški dodatek:

mesečni prejemek otroškega dodatka  $\times$  12 mesecev = letni prihodek otroškega dodatka

114,84 €  $\times$  12 = **1.378,08 €**

([http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/starsevsko\\_varstvo\\_in\\_druzinski\\_prejemki/uskladitev\\_zneskov\\_druzinskih\\_prejemkov/](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/uskladitev_zneskov_druzinskih_prejemkov/), dne 31. 8. 2011)

### 7.2 *Izračuni matere s statusom študenta*

#### Otroški dodatek:

mesečni prejemek otroškega dodatka  $\times$  12 mesecev = letni prihodek otroškega dodatka

114,84 €  $\times$  12 = **1.378,08 €**

([http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/starsevsko\\_varstvo\\_in\\_druzinski\\_prejemki/uskladitev\\_zneskov\\_druzinskih\\_prejemkov/](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/uskladitev_zneskov_druzinskih_prejemkov/), dne 31. 8. 2011)

#### Starševski dodatek:

mesečni prejemek starševskega dodatka  $\times$  12 mesecev = letni prihodek starševskega dodatka

504,28 €  $\times$  12 = **2.357,88 €**

([http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/starsevsko\\_varstvo\\_in\\_druzinski\\_prejemki/druzinski\\_prejemki/starsevski\\_dodatek/](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/druzinski_prejemki/starsevski_dodatek/), dne 31. 8. 2011)

#### Štipendija:

mesečni prejemek štipendije  $\times$  12 mesecev = letni prihodek štipendije

150,00 €  $\times$  12 = **1.800,00 €** (mesečni prejemek štipendije je izmišljen)

### Študentsko delo:

urna postavka  $\times$  število delovnih ur na mesec = mesečni prejemek študentskega dela

$$3,38 \text{ €} \times 60 \text{ ur} = \mathbf{202,80 \text{ €}}$$

mesečni prejemek študentskega dela  $\times$  6 mesecev = letni prihodek študentskega dela

$$202,80 \text{ €} \times 6 = \mathbf{1.216,80 \text{ €}}$$
 (meseči so izmišljeni)

Letni prihodek študentskega dela sem izračunala na podlagi dodatnih podatkov:

- Študenti, ki bodo prejeli najnižji urni zaslužek, bodo lahko na leto po dovoljenih 720 urah zaslužili največ 2.434 € neto, tj. v povprečju 200 € na mesec (3,38 €  $\times$  720 ur). (<http://www.sizad.si/aktualno/zakon-o-malem-delu-v-praksi/za-dijake-in-studente>, dne 22. 10. 2011)

### ***7.3 Izračuni brezposelne matere***

#### Otroški dodatek:

mesečni prejemek otroškega dodatka  $\times$  12 mesecev = letni prihodek otroškega dodatka

$$114,84 \text{ €} \times 12 = \mathbf{1.378,08 \text{ €}}$$

([http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/starsevsko\\_varstvo\\_in\\_druzinski\\_prejemki/uskladitev\\_zneskov\\_druzinskih\\_prejemkov/](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/uskladitev_zneskov_druzinskih_prejemkov/), dne 31. 8. 2011)

#### Starševski dodatek:

mesečni prejemek starševskega dodatka  $\times$  12 mesecev = letni prihodek starševskega dodatka

$$504,28 \text{ €} \times 12 = \mathbf{2.357,88 \text{ €}}$$

([http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/starsevsko\\_varstvo\\_in\\_druzinski\\_prejemki/druzinski\\_prejemki/starsevski\\_dodatek/](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/druzinski_prejemki/starsevski_dodatek/), dne 31. 8. 2011)

| <div>DELOVNI STATUS</div> <div>LETNI PREJEMKI</div> | Redno zaposlene osebe | Osebe s statusom študenta | Brezposelne osebe |
|-----------------------------------------------------|-----------------------|---------------------------|-------------------|
| Plača (porodniška)                                  | 6.051,36 €            | -----                     | -----             |
| Otroški dodatek                                     | 1.378,08 €            | 1.378,08 €                | 1.378,08 €        |
| Starševski dodatek                                  | -----                 | 2.357,88 €                | 2.357,88 €        |
| Enkratna pomoč ob rojstvu otroka                    | 280,75 €              | 280,75 €                  | 280,75 €          |
| Štipendija                                          | -----                 | 1.800,00 €                | -----             |
| Študentsko delo                                     | -----                 | 1.216,80 €                | -----             |
| <b>SKUPAJ</b>                                       | <b>7.710,19 €</b>     | <b>7.033,51 €</b>         | <b>4.016,71 €</b> |

Tabela 5: Primeri višine prejemkov za različne delovne statuse, katere prejmejo matere po rojstvu prvega otroka

Vir: Lasten

## 8 ZAKLJUČEK

Z izbrano temo sem na samem začetku diplomskega dela predstavila pravice, ki so jih deležne zaposlene matere, matere študentke in brezposelne matere. Iz navedenih pravic je razvidno, da imajo največ ugodnosti zaposlene matere. Le-te so zelo zaščitene pred svojimi delodajalci. To pomeni, da morajo delodajalci po osnovah zakonov in na podlagi predhodnih zdravniških dokazil; pravilno usmerjati oziroma ravnati s svojo nosečo uslužbenko in prav tako z uslužbenko, ki še doji. Tudi študentke; imajo kot bodoče matere nekaj ugodnosti v samem nadaljnjem šolanju in so deležne različnih finančnih olajšav (plačilo vrtca, dodatni boni za prehrano, možnost študentskega dela; ...). Manj ugodnosti je za brezposelne matere, ki so z vidika finančne sigurnosti prepuščene same sebi.

Za vse tri statusne skupine sem zraven pomembnih pravic in nazadnje tudi naših dolžnosti predstavila pomembne zakone, ki nas vodijo skozi koriščenje starševskega dopusta. Ob poznavanju navedenih zakonov zagotovo vemo, kaj storiti oziroma kaj lahko zahtevamo od svojih delodajalcev, šolstva in ne nazadnje od države same.

v obliki hitre informacije sem vsaki bodoči materi podrobneje predstavila starševski dopust in družinske prejemke, ki so jih matere deležne po rojstvu otroka. S podanimi podatki si bodo olajšale načrtovanje prihoda novega družinskega člana.

V diplomskem delu sem poskušala prikazati stroške za zaposlene matere, stroške za matere študentke in stroške za brezposelne matere. Predvsem pa sem želela raziskati in predelati to temo za svoje lastne potrebe, saj sem se tudi sama znašla v situaciji, ko ne veš, kako naprej, da bo najboljše.

S tabelo sem želela prikazati finančni položaj za vsako posamezno statusno skupino. Razvidno je, da je v primeru brezposelne matere zelo nizek, saj si ženska s takšnimi prejemki ne more veliko pomagati. Kot vemo, so izdatki vedno precej večji kot sami prihodki, ki jih prejemamo. Najbolje je poskrbljeno za zaposlene matere, saj imajo zagotovljeno plačano porodniško in s tem možnost nujenja boljšega življenja otroku po samem rojstvu. Tudi

matere študentke imajo veliko možnosti, saj si zraven pomoči svojih najbližjih lahko pomagajo s štipendijo oziroma s študentskim delom.

Vemo pa, da vsaka bodoča mama, in to ne glede na to, ali je zaposlena, študentka ali brezposelna, želi svojemu otroku le najboljše tako v njegovem zgodnjem kot tudi nadaljnjem odraščanju.

## 9 UPORABLJENA LITERATURA IN VIRI

### 9.1 Literatura

1. Drglin, Z.: *Na poti v materinstvo: vodnik po pravicah nosečnic*, Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije, Ljubljana, 2010.
2. Vodeb, A.: *Starševstvo in delovna razmerja*, Diplomsko delo visokošolskega programa, Fakulteta za upravo - Ljubljana, Ljubljana, 2009.

### 9.2 Viri

1. <http://www.stud-druzine.org/>, dne 31. 8. 2011
2. [http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/starsevsko\\_varstvo\\_in\\_druzinski\\_prejemki/pravice\\_iz\\_zavarovanja\\_za\\_starsevsko\\_varstvo/starsevski\\_dopust/#c9662](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/pravice_iz_zavarovanja_za_starsevsko_varstvo/starsevski_dopust/#c9662), dne 31. 8. 2011
3. <http://www.zveza-sozitie.si/zakonodaja/zakon-o-starsevskem-varstvu-in-druzinskih-prejemkih-zsdp-u-l-rs-st-97-01-76-03-47-06.html>, dne 31. 8. 2011
4. [http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti\\_pdf/zsdp\\_npb\\_jun06.pdf](http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/zsdp_npb_jun06.pdf), dne 31. 8. 2011
5. <http://www.zveza-sozitie.si/zakonodaja/zakon-o-starsevskem-varstvu-in-druzinskih-prejemkih-zsdp-u-l-rs-st-97-01-76-03-47-06.html>, dne 31. 8. 2011
6. <http://csd-mb.si/sl/page/view/StarsevskiDodatek>, dne 31. 8. 2011
7. [http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/starsevsko\\_varstvo\\_in\\_druzinski\\_prejemki/druzinski\\_prejemki/starsevski\\_dodatek/](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/druzinski_prejemki/starsevski_dodatek/), dne 31. 8. 2011
8. [http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/starsevsko\\_varstvo\\_in\\_druzinski\\_prejemki/druzinski\\_prejemki/pomoc\\_ob\\_rojstvu\\_otroka/](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/druzinski_prejemki/pomoc_ob_rojstvu_otroka/), dne 31. 8. 2011
9. <http://www.novorojencek.com>, dne 31. 8. 2011
10. <http://csd-mb.si/sl/page/view/OtroskiDodatek>, dne 31. 8. 2011
11. [http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/starsevsko\\_varstvo\\_in\\_druzinski\\_prejemki/uskladitev\\_zneskov\\_druzinskih\\_prejemkov/](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/uskladitev_zneskov_druzinskih_prejemkov/), dne 31. 8. 2011
12. <http://csd-mb.si/sl/page/view/DodatekZaVelikoDruzino>, dne 31. 8. 2011
13. [http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/starsevsko\\_varstvo\\_in\\_druzinski\\_prejemki/druzinski\\_prejemki/dodatek\\_za\\_veliko\\_druzino/](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/druzinski_prejemki/dodatek_za_veliko_druzino/), dne 31. 8. 2011

14. [http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/starsevsko\\_varstvo\\_in\\_druzinski\\_prejemki/druzinski\\_prejemki/dodatek\\_za\\_nego\\_otroka/](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/druzinski_prejemki/dodatek_za_nego_otroka/), dne 31. 8. 2011
15. <http://csd-mb.si/sl/page/view/DelnoPlacilo>, dne 31. 8. 2011
16. <http://www.stud-druzine.org/vsebina.aspx?id=9>, dne 31. 8. 2011
17. [http://www.pfmb.uni-mb.si/files/stud\\_gradivo\\_oddelek/6701\\_Zakon\\_o\\_vrtcih.pdf](http://www.pfmb.uni-mb.si/files/stud_gradivo_oddelek/6701_Zakon_o_vrtcih.pdf), dne 28. 9. 2011
18. <http://www.stud-druzine.org/vsebina.aspx?id=3>, dne 28. 9. 2011
19. [http://www.mddsz.gov.si/si/zakonodaja\\_in\\_dokumenti/veljavni\\_predpisi/zakon\\_o\\_delovnih\\_razmerjih/](http://www.mddsz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/veljavni_predpisi/zakon_o_delovnih_razmerjih/), dne 28. 9. 2011
20. <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200197&stevilka=4794>, dne 8. 10. 2011
21. <http://www.mojazaposlitev.si/kariera/osnovne-pravice-in-obveznosti-prijavljenih-na-zavodu/>, dne 12. 10. 2011
22. <http://www.mojazaposlitev.si/kariera/pomoc-centra-za-socialno-delo/>, dne 12. 10. 2011
23. <http://www.sizad.si/aktualno/zakon-o-malem-delu-v-praksi/za-dijake-in-studente>, dne 22. 10. 2011

# 10 PRILOGA

## 10.1 Obračunski list za porodniški dopust iz strani podjetja

**ENGROTUS d.d.**  
C.v Trnovlje 10a,  
3000 Celje

Stran: 2650

### Obračunski list za Junij 2009

|                         |               |                 |               |                    |        |
|-------------------------|---------------|-----------------|---------------|--------------------|--------|
| Šifra delavca           | 4636          | Davčna številka | 26238292      | Izhodiščna plača   | 360,09 |
| Šifra stroškovnega mest | 5960          | Emšo            | 2802982505239 | Plačno razmerje    | 1,41   |
| Delovno mesto           | Slaščičar 431 | Olajšava        | 254,28        | Dodatek uskladitve | 45,36  |
| Skupna delovna doba     | 03.01.00      | UP osn. plače   | 3,18          | Osnovna plača      | 553,09 |

| Vrste plačila          | Ure prave | Ev. ure | % | Bruto  | Ev. bruto | Neto   |
|------------------------|-----------|---------|---|--------|-----------|--------|
| 317 Boleznine nad 30 A | 68,00     | (0)     |   | 240,72 | 0,00      | 187,52 |
| 319 Porodniški dopust  | 106,00    | (0)     |   | 0,00   | 0,00      | 0,00   |

|                              | Ure prave | Bruto  | Ev. bruto | Prispevki | Davki | Neto   |
|------------------------------|-----------|--------|-----------|-----------|-------|--------|
| 10 Plača in nadomestila plač | 174,00    | 240,72 | (0,00)    | 53,20     | 0,00  | 187,52 |

| Plačila |                      |                               |  |  |  |      |
|---------|----------------------|-------------------------------|--|--|--|------|
| O2000   | ENGROTUS D.O.O.CELJE | O-KZAV kolektivno zavarovanje |  |  |  | 4,14 |

| Nakazila |                              |                    |  |                  |        |          |
|----------|------------------------------|--------------------|--|------------------|--------|----------|
| B004     | Nova kred. banka MB d.d.     | I-TRR Osební račun |  | 04118-0212527076 | 183,38 | 15.07.09 |
| PDPZ     | Nakazilo na varčevalni račun |                    |  |                  | 24,20  |          |

| Vrsta prispevka / davka           | Tip     | Vrednost | Znesek | Zapadlost |
|-----------------------------------|---------|----------|--------|-----------|
| 1 Prisp.iz plač del. za zdr.zav.  | Procent | 6,36     | 15,31  | 15.07.09  |
| 2 Prisp.iz plač del. za ZPIZ      | Procent | 15,50    | 37,31  | 15.07.09  |
| 3 Prisp.iz plač del. za zaposl.   | Procent | 0,14     | 0,34   | 15.07.09  |
| 4 Prisp.iz plač za starš.varst.   | Procent | 0,10     | 0,24   | 15.07.09  |
| Skupaj prispevki in davki delavca |         |          | 53,20  |           |

## 10.2 Obračunski list za porodniški dopust iz strani Centra za socialno delo

Izplačevalec: glavni delodajalec  
 Povprečna plača v RS: 1.423,19  
 Minimalna plača: 589,19

### Obračun starševskih nadomestil za mesec JUNIJ 2009

| Vrsta izplačila                               | %/znesek | Dnevi M/L  | Znesek bruto | Znesek neto |
|-----------------------------------------------|----------|------------|--------------|-------------|
| Porodniško nadomestilo                        | 421,89   | 13 06.2009 | 421,89       | 316,76      |
| Starševska nadomestila, dobroimetje, bonitete |          |            | 421,89       | 316,76      |

**NETO STARŠEVSKA NADOMESTILA** **316,76**

| PRISPEVKI IN DAVEK OD STARŠEVSKIH NADOMESTIL |          |          |        |        |
|----------------------------------------------|----------|----------|--------|--------|
|                                              | Olajšava | Odstotek | Osnova | Znesek |
| Prispevki iz st. nadomestil                  |          | 22,10    | 421,89 | 93,23  |
| Skupaj prispevki                             |          |          | 421,89 | 93,23  |
| Olajšave                                     |          |          |        |        |
| Splošna olajšava                             |          | 254,28   |        |        |
| Skupaj olajšave                              |          |          |        | 254,28 |
| Davki iz st. nadomestil                      | 254,28   | 16,00    | 74,38  | 11,90  |
| Davki skupaj                                 |          |          | 74,38  | 11,90  |
| Prispevki in davki skupaj                    |          |          | 421,89 | 105,13 |

**KONČNO IZPLAČILO na račun** 04118-0212527076 dne 15.07.2009 **316,76**